Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 30. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 15-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1955. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 30. VOL. LXII.

ГУВЕРОВА КОМІСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШЕ ФАХІВЦІВ НА ВИСОКИХ СТАНОВИЩАХ

Вашингтон. — Комісія для реорганізації уряду, яку очолює бувший президент Герберт Гувер, подала першу частину свого звіту для Конґресу, в якому подає ради, як поліпшити дії уряду та як зменшити видатки на його утримання. У цьому звіті стверджує ця комісія, що „найбільшою слабістю" уряду — це брак досвідчених осіб на керівних становищах. „Кожна клітина нашого громадянства буде мати користь, коли на високих урядових становищах буде краще керівництво", — твердить комісія. Комісія поручає зорганізувати з непартійних, добре платних і здібних та досвідчених адміністраторів „групу старших цивільних службовців", яка керувала б організацією праці в центральних урядах. Звіт домагається вищих платень та кращого вишколу урядовців. Вищі платні будуть притягати здібних урядовців до служби на урядових становищах. Тоді не було б змін, які тепер існують, коли майже 25 відсотків урядовців відійшли в 1954 році, що коштувало в одному році державну скарбницю 278,500,000 долярів. Комісія має за ціль поробити ощадності в видатках на уряд. Вона досі не знає, скільки їй вдасться заощадити. Можливо, що напочатку не буде більшої ощадности, але коли б вдалося комісії стримати часті зміни між урядовцями, то це дало б поважну ощадність в державній скарбниці (майже 50 мільйонів долярів річно). Комісія подає цілий ряд пропозицій, щоб заохотити здібних людей до праці в урядових аґенціях: збільшення платень та кращі службові відносини.

Республіканці за і проти Айзенгавера

Ню Йорк, Н. Й. — Виконний Комітет Крайового Республіканського Клюбу прийняв резолюцію, щоб Республіканська Партія ставила на кандидата на президента в 1956 році тільки президента Айзенгавера. Цю резолюцію прийнято під час обіду в „Дні Лінколна" в готелі Валдорф-Асторія в Ню Йорку. Вона закликає всіх членів республіканських клюбів, „щоб заявилися за таким рішенням". В резолюції звертається увагу на те, що в СССР „зрезиґнував" Маленков, а в Китаї існує „майже воєнне наставлення". Тому треба, щоб і в Білому Домі була тверда, певна і рішуча рука, яка розуміла б і політичну ситуацію в світі і визнавалася б на військовій стратеґії та мала б відомості про комуністичну Росію і знала б, що треба робити, щоб безпечно керувати ЗДА в їх змаганні до світового миру і добробуту в своїй країні. Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл промовляв до 1,000 гостей і заявив, що президент Айзенгавер зумів створити потрібну оборону для ЗДА коштом найменших видатків. „Несподівана атака, казав Бравнелл, стріне нас готовими до її відбиття та до негайної відплати. Наші офензивні сили є дуже поважні в теперішньому світовому маштабі". Але в Шикаґо праве крило республіканців влаштувало збори, на яких гостро критиковано президента Айзенгавера. Губернатор стейту Ютаг Дж. Брейкен Лі заявив, що „республіканський партійний провід у Вашинґтоні нельояльний до Республіканської Партії". Губернатор Лі казав, що уряд впродовж останніх двох років пішов більше наліво, ніж в якихнебудь інших двох роках американської історії. Проти теперішнього республіканського уряду виступали ще й сенатори Дірксен, Мелон і МекКарті. Це праве крило республіканців виступало і проти Об'єднаних Націй, і збори оплескували слова сенатора Мелона, який заявив: „Я за тим, щоб комуністичний Китай допустити до ОН, але щоб він займав там місце ЗДА".

„Сила республіканців залежить від їхньої віри в ідеали Лінколна"

Томасвіл, Джорджія. — Американський нарід відзначував 146-роковини з дня народження Абрагама Лінкална. Президент Айзенгавер видав окреме звернення з цього приводу, в якому твердить, що сила Республіканської партії залежить від інтенсивности республіканської віри в ідеали Абрагама Лінколна. „В теперішній світовій боротьбі між волею й тиранією, пише президент, Лінколн уосібнює ідеал Америки" — своєю вірою в індивідуальність людини і в те, що люди обдаровані волею і рівними правами; своєю революційною думкою, про те, що уряд має походити з народу, через народ і для народу. Президент Айзенгавер заявив, що роковини президента Лінколна мають пригадати американському народові, щоб і надалі боровся за волю, від якої „залежить наша безпека, наш поступ і „щастя". В Вашинґтоні вшановано Лінколнові народини складенням вінка перед пам'ятником Лінколна. Там відбулася одногодинна програма з хоровими продукціями та промовами. В цілій країні складано вінки перед пам'ятниками, влаштовувано бенкети та політичні зібрання, на яких виголошувано промови. Сенатор Бирн порівнював Лінколна з Айзенгавером, який також живе в критичній добі американської історії.

В АМЕРИЦІ

● **Голова комітету**, який мав зібрати десять мільйонів підписів проти догани сенаторові Джозефові МекКарті, емеритований ген.-ляйтенант Джордж Е. Стратемайер, заявив, що цю тимчасову організацію треба розв'язати, бо вона вже виконала своє завдання. Докладно ніхто не знає, скільки зібрано підписів в обороні МекКарті, але ревізійна комісія припускає, що від 10 до 12 мільйонів.

● **В гористих районах** Нюйоркського стейту випав сніг на 20 до 30 цалів, і олені, які не можуть знайти поживи, гинуть голодовою смертю. Комісар департаменту консервації Луїс А. Веле дав розпорядження скидати з літаків пашу для оленів.

● **Президент Арґентини** Хуан Д. Перон видав декрет, яким звільнив із праці в державних середніх школах 101 вчителя-священика. Таким способом уряд хоче спаралізувати вплив Католицької Церкви на населення. Восени минулого року Перон зарядив, щоб оцінка з релігії не мала вартости при промоції до вищої кляси.

● **Кубанський уряд** дав дозвіл на азартні гри в клюбах, готелях і кабаре. Досі уряд толерував ці гри в деяких клюбах в Гавані.

● **Бувший губернатор** Джан Дейвіс Ладж склав присягу на руки головного судді Найвищого Суду Ірла Воррена, як амбасадор до Еспанії. Присутні були: державний секретар Джан Фостер Доллес, дружина Ладжа, конґресмени та урядовці державного департаменту.

● **Канадійська армія** випробовувала американські протилетунські гармати „Ніке" в арктичних районах коло Форту Черчил. Про висліди стріляння цими керованими стрільнами при 35 Фаренгайта не подано докладніших відомостей.

ЗУАДК ВСТАНОВИВ СТЕПЕНДІЮ ІМ. Д-РА Л. МИШУГИ

Филаделфія, Па. — Стипендію у висоті 500 долярів річно рішила Екзекутива Злученого Американського Допомогового Комітету вшанувати пам'ять свого голови, д-ра Луки Мишуги. Рішення це винесено на жалобному засіданні Екзекутиви, що відбулося минулої суботи, 12-го лютого. Стипендія призначена на студії суспільної служби в одному з американських університетів. Подробиці будуть подані в офіціяльному комунікаті. Рівночасно рішено вшанувати пам'ять д-ра Л. Мишуги відповідною імпрезою у Филаделфії. Пам'ять пок. д-ра Мишуги вшанував минулої п'ятниці Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку, співосновником якого був д-р Мишуга. Клюб у першу чергу відкликав, на вістку про смерть д-ра Мишуги, заповіджений на суботу баль, а свій найближчий п'ятницевий вечір присвятив споминам про Покійного. Говорив про сл. п. д-ра Мишугу давній його знайомий і приятель ред. Роман Купчинський, а п-ні Іванна Прийма відіграла на фортепіяні дві відповідні композиції. До Редакції „Свободи" та Головної Канцелярії УНС продовжують надходити кондоленційні листи з усіх кінців країни, а в них теж і пожертви на народні цілі, замість квітів на могилу Покійного.

ЗДА переорганізовують армію для атомової війни

Вашинґтон. — Генерал-майор Джеймс М. Гейвін, асистент шефа штабу операцій, повідомив, що команда армії мусіла перевести зміни в організації армії внаслідок винаходу атомової й водневої бомби. Д. Гейвін, який командував парашутними з'єднаннями в другій світовій війні, сказав, що не можна припускати, що СССР не має такої самої зброї, як ЗДА, а тому треба пристосувати оборону відповідно до найновішої зброї. Майбутна американська дивізія матиме надалі 17,500 вояків, але ця дивізія буде поділена на менші частини. Зникнуть зовсім полки й батальйони. Замість полків — будуть „бойові команди", а батальйони будуть заступлені „бойовими групами". Але для історії будуть затримані назви полків. І так славна Третя Дивізія Піхоти матиме три бойові команди: Сьому, П'ятнадцяту і Тринадцяту. Чисельність цих бойових команд не буде подана до публічного відома. „Ми вводимо нову зброю, ми вживатимемо нових комунікаційних засобів, нових авт, щоб можна було здійснювати наші завдання", — сказав генерал Гейвін.

Зменшили число фахів, в яких можливе відкладення військової служби

Шикаґо. — Асистент секретаря в департаменті праці Ліо Р. Вертс заявив на військово-промисловій конференції, що листа фахів, з яких можна буде діставати відкладення військової служби, буде вдвоє зменшена — з 62-ох до 30-ох. Департамент оборони незабаром вишле цю листу до Поборової Служби. Вертс не міг подати, з яких фахів не буде відкладення військової служби, але заявив, що інженери, хеміки, фізіологи з титулом доктора, летуни-механіки, учителі середніх шкіл і каледжів зможуть і надалі дістати відкладення військової служби. На цій конференції були 1,600 цивільних осіб і військовиків, і її учасники хотіли домагатися збільшення числа фахів, в яких можливе відкладення військової служби. Та департамент оборони повідомив їх, що вирішено зменшити число тих фахів, які могли б користати з відкладення військ. служби.

25 осіб згинули в пожежі готелю в Шикаґо

Шикаґо, Ілл. — В пожежі готелю на Західній Медісон вулиці в Шикаґо згинули 25 осіб, а 15 осіб були поранені. Найбільш осіб загинули в маленьких, до кліток подібних кімнатах, в яких за нічліг платиться від 60 до 85 центів. Між тими, які загинули, було багато самотніх, які не залишили жадної родини, і їх неможливо зідентифікувати. В готелі „Бартон" спали 245 осіб на чотирьох поверхах. Їхні кімнати — це кліточки, чотири стопи завширшки, шість стіп завдовшки і сім стіп заввишки. Тапчани відділені один від одного стальовою бляхою. Пожежу спричинив алькоголь до натирання, який запалився в кімнаті 70-річного Джозефа Арметиза. За кілька мінут пожежа обхопила цілий дім. Рятункову акцію утруднювала низька температура, яка доходила до зера. Кілька урядових інстанцій веде слідство, щоб встановити причину пожежі та видати зарядження, щоб не могла повторитися подібна трагедія.

● **У Пакістані** уряд вивласнив 1,100,000 акрів управної землі, власність 124-ох родин, які дістали були цей величезний масток ще від англійського віце-короля як нагороду за „льояльність" до британської корони.

НОВА ХВИЛЯ ХОЛОДУ В КРАЇНІ

В останніх днях велику частину країни охопила нова хвиля холоду, а сніговія і мороз не поминули теж і столиці. На фото: Капітоль в тумані морозу та снігу. Навіть на Фляриді температура обнизилась до 10 ступнів тепла.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ В БРАЗИЛІЙСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

Напередодні 37-ої річниці проголошення незалежности України, в бразилійській Федеральній Палаті Депутатів в Ріо де Жанейро забрав слово недавно перевибраний посол українського походження, д-р Петро Фірман з естадо Парана. Д-р Фірман склав іменем Палати заяву солідарности всій українській колонії в Бразилії в її цьогорічних святкуваннях 22-го Січня. В своєму привітальному слові д-р Фірман підкреслив, що український нарід, який від часів Хмельницького, Виговського і Мазепи аж по сьогоднішній день бореться за свою незалежність, заслуговує на признання, що й українській колонії в Бразилії належиться пошана за її працю і стійкість в обороні демократичного ладу та християнства.

Промову посла Фірмана прийняла Палата загальними оплесками. Єдиний у парляменті комуністичний посол Морено пробував нефортунно перечити репрезентантові української колонії.

22-е Січня в бразилійській пресі і радіо

Роковини Незалежности України відзначили 22 січня всі головні органи пресового концерну „Діяріос Асосіядос", що виходять в Ріо де Жанейро, Бельо Орізонте, Сан Павльо, Порто Алеґре та в інших більших бразилійських містах. Однозвучна стаття про 22-е Січня, написана інж. А. Мазаєм, була вміщена в тих органах з рамени Бразилійського Центру Вільної Европи, до якого входять і українці. Короткий коментар про „День Незалежности України" і згадку про виступ посла д-ра Фірмана подало 22-го січня „Радіо Насіональ" в Ріо де Жанейро. Окрему програму, присвячену Січневим Роковинам, передала 17 січня Українська Радіогодина з Куритиби під патронатом Т-ва Прихильників Української Культури.

Комуно-китайці зайняли острови Тачену

Тайпеґ. — Комуно-китайське радіо з Пейпінґу оприлюднило вістку, що комуністичні війська „визволили" острови Горішній і Долішній Тачен, Пенчам і Юшан, віддалені коло 200 миль від Формози й коло 8-20 миль від китайського суходолу. В комуністичному насвітленні національні китайці „втекли" з островів з допомогою американців. Насправді, сьома американська фльота перевела повну евакуацію названих островів впрдовж несповна 5-ох днів, закінчивши її в п'ятницю 11 лютого під вечір. Загалом перевезено 19,826 цивільних осіб і 11,120 військових. Водночас забрано 166 гармат, 128 вантажних авт, 8,072 тонни амуніції та 558 тон іншого військового майна. На названих островах понищено буквально все, що могло б мати найменшу вартість для ворога: зірвано в повітря всі бункри й окопи, касарні і склади, спалено будинки, залишено мертві скелі без одного мешканця. Залишилось тільки трохи скоту, що його не можна було забрати. Буквально ні один мешканець не захотів залишитись, так, що проголошене „визволення" тих островів є звичайною комуністичною брехливою пропаґандою. Евакуйованих з Тачену військовиків вітали на Формозі радісно, але вони самі були пригноблені. Цивільних влаштовано в заздалегідь приготованих бараках, звідкіль — при спеціяльній американській допомозі — влаштують їх тривко на ріллі, або в торгівлі й промислі. Президент висловив сьомій фльоті своє признання за „добру роботу". Сьома фльота перейшла до виконування своїх нормальних завдань і її відкликано вже до її баз в Японії або на Філіппінах. В евакуаційній операції взяло участь 14,000 американських моряків. Майже всіх, цивільних і військових людей перевезли американські кораблі, зате половину евакуйованого матеріялу забрали національ-китайські. Національ-китайські джерела повідомили про велику концентрацію комуно-китайських моторових поромів напроти острова Квімой, але американська команда не прив'язує до цього поважного значення і є переконана, що це радше комуністична рибальська фльота.

Хрущов продовжує „співіснувальні" ідеї

Москва. — Перший секретар совєтської комуністичної партії і ніби „найсильніший" тепер чоловік в СССР, Нікіта Хрущов, запропонував привернення „нормальних взаємин" між СССР і ЗДА, опертих на свобідному товарообміні. Він заявив водночас, що бажав би собі пожвавлення туристичного руху між обома державами, при чому зазначив, що СССР „майже нікому не відмовляють", коли хтось з американців хоче приїхати до СССР. Він покликався на видачу в'їздової візи до СССР суддеві Найвищого Суду Вільямові Даґласові, що хоче відвідати Совєтський Союз літом цього року. Все те Хрущов сказав у розмові з американським адвокатом МекДаффі з Ню Йорку, який був знайомий з Хрущовим з-перед 10 років, коли МекДаффі був головою американської допоміжної місії у Києві, а Хрущов був там тоді партійним шефом. На цій основі МекДаффі дістав був дозвіл відвідати СССР в 1953 р., об'їздив його безупинно впродовж 2-ох місяців і ту прогулянку описав у книжці п. з.: „Червоний килим". Цю свою останню розмову з Хрущовим МекДаффі негайно точно передав американському амбасадорові Боленові в Москві. Нюйоркський адвокат вернувся з подорожі до СССР наприкінці останнього тижня і тут в розмові з журналістами оповів про ту свою останню зустріч із Хрущовим.

Західні дипломати в Москві не знають пояснення

Москва. — Західні дипломати в Москві даремне шукають відповіді на хвилююче їх питання: чому совєтська комуністична верхівка вибрала саме такий неприємний момент для публічних внутрішньо-політичних розрахунків? Вказується на те, що якраз у той час в міжнародному світі три події викликали глибокий неспокій і стривоження: криза довкола справи Формози, незавершена ратифікація Паризького договору й криза французького уряду після упадку Мендес-Франса. Один із закордонних дипломатів висловився, що просто „нема ніякого логічного вияснення", чому совєтська верхівка до тих трьох криз уважала за відповідне додати ще свою власну кризу, на показ всьому світові. Проте, водночас признається, що совєтська комуністична партія вийшла з цієї останньої кризи непослабленою. Булґанін склав публічно заяву льояльности, прирікши виконувати точно всі доручення партії, а перший секретар комуністичної партії Хрущов засів маніфестаційно по самій середині в першому ряді совєтських достойників, поміж Булґаніним і Молотовим, при чому Маленкова відсунено на самий край. Очевидно, що за традиційним совєтським звичаєм, прийнятим в ході всіх чисток і змін, — негайно зникли по всіх установах портрети Маленкова і появились на його місці портрети Булґаніна.

ЗАХІД НЕ ХОЧЕ КОНФЕРЕНЦІЇ З СССР ПРО НІМЕЧЧИНУ

Бонн. — „Навіщо стільки крику про конференцію 4-ох держав у справі з'єднання Німеччини, коли ані ЗДА, ані Англія і Франція, ба навіть сама Москва, не хочуть тепер такої конференції?" — запитував західній-німецький канцлер Аденауер 13 ц. м. на зборах в Гамм у Рурщині. — Аденауер полемізував з соціялістичним становищем, що перед ратифікуванням Паризького договору треба спершу відбути ще конференцію з Совєтами у справі З'єднання Німеччини, бо таке з'єднання важливіше від приналежности Німеччини до НАТО й права озброюватись. „Я дістав — казав Аденауер — з найбільш компетентних джерел із Вашинґтону інформації, що американці не погоджуються на конференцію 4-ох великодержав перед ратифікуванням Паризького договору. Вони погоджуються тільки на підготовчі розмови між державами Заходу, якщо ратифікація пакту про озброєння Німеччини буде запевнена. Тоді вони готові перестудіювати можливості для запрошення росіян на базі тої ситуації, яка тоді буде." Проте соціял-демократи стоять далі на своєму опозиційному становищі у відношенні до Паризького пакту. Їх лідер д-р Олленгавер заявив в неділю 13-го ц. м. на зборах в Ессен, що „коли є тільки 10% шансів дійти до порозуміння на конференції 4-ох великодержав, то треба такого порозуміння шукати." Маючи власне на увазі, що головний арґумент соціялістичної опозиції є — відбути спершу конференцію з СССР у справі з'єднання краю, щоб вичерпати всі можливості в цій справі, канцлер Аденауер старається тепер скинути вину в першу чергу на самі ті великодержави, — коментує цей останній виступ німецького канцлера американська преса. — Зрештою, заява Аденауера відповідає правді. У Вашинґтоні й Лондоні вважають, що Молотов насправді не відступив від свого становища, що його займав на минулорічній Берлінській конференції, отже не погодився на три засадничі вимоги західніх альянтів: 1) вільні вибори в Німеччині під міжнародною контролею, 2) відкликання совєтських військ з Східньої Німеччини і Польщі і 3) відкликання совєтських військ з Австрії і підписання з нею мирового договору. Тому ЗДА й Англія вважають, що нема чого говорити тепер і про конференцію з Москвою, а треба спершу ратифікувати Паризький договір.

ЗДА й Англія відкинули пропозицію Молотова щодо далекосхідньої конференції

Москва. — Американський і англійський уряди одностайно відкинули пропозицію, що її ще 4 лютого ц. р. Молотов зробив у ноті, яку передав власноручно англійському амбасадорові в Москві, щоб скликати далекосхідню конференцію з 10 держав у справі Формози, з виключенням з тієї конференції національного Китаю. Учасниками такої конференції мали б бути ЗДА, Англія, Франція, СССР, комуністичний Китай і 5 держав т. зв. Коломбо-пакту (Індія, Бурма, Цейльон, Індонезія і Пакістану). Як місце нарад такої конференції Молотов запропонував Пейпінґ або Ню Делі. Хоч ту пропозицію відкинено вже більше тижня тому, то щойно в суботу 12 лютого, коли совєтська нота перестала бути актуальна, проголошено її в совєтському радіо. Зроблено це — твердить в своїх коментарях західня преса — з виразною пропаґандивною ціллю, що ось, мовляв, Москва не вагає у своїх „миролюбних" заходах, а тільки Захід відкидає їх. Причиною неґативного становища ЗДА й Англії було виключення большевиками з такої наради національно-китайського представництва, — крім цього невідповідне для такої конференції місце в комуністичному Китаї чи в прихильній Пейпінґові Індії.

Бельгійський літак з 29 особами потерпів катастрофу

Рим. — Великий бельгійський пасажирський літак типу ДЦ-6 Даґляс, який летів з Брюсселю до Бельгійського Конґа через Рим — пропав над італійською територією. Знаходячись на 20 хвилин лету від летовища під Римом, радіо-оператор літака депешував, що літак починає знижуватись. Після того радіовий контакт з літаком перервався, а селяни з тієї околиці повідомили, що бачили високо в повітрі блиск і потім полум'я. Сталося це в неділю о год. 7,55 вечером. На літаку знаходились 21 пасажир і 8 членів залоги. Між пасажирами була теж італійська фільмова артистка, Марчелля Маріяні, яка в минулому році була вибрана „королевою" на конкурсі краси Італії. Тому, що околиця, над якою скоїлась та катастфора, не має залізничого сполучення, рідко заселена й горбовинна, вислано туди рятункові експедиції, від яких до півночі з неділі на понеділок не було ще звідомлення.

У СВІТІ

● **В англійському містечку** Оксфорді, яке нараховує 100,000 мешканців, між міською управою і ректоратом славного університету тривала ворожнеча впродовж 800 років, ще з того часу, коли в зв'язку з бешкетами, що їх робили студенти, прийшло до кривавих сутичок між міщанами й університетом. Тепер закінчено ту історично-традиційну ворожнечу на окремій церемонії.

● **„Маріонетками Москви"** назвав Чіянґ Кай-шек комуністичний уряд в Пейпінґу, відмовляючи Чу Ен-лаєві права промовляти в імені китайського народу, бо — мовляв — влада Чу Ен-лая була накинена насильно совєтськими танками. Чу Ен-лай не називає інакше китайських націоналістів, як „злочинною клікою зрадників".

● **„Не люблю прибережних** операцій, які віддалюються від берега, — я волів би багато краще висадитись на берег", — сказав шеф американської військової місії на Формозі ген. Чейз до шефа штабу національ-китайської армії. „Це дуже сумна нагода для зустрічі з Вами", — сказав американський амбасадор в Кореї, виїхавши на Тачен для побачення з командантом національ-китайської дивізії, евакуйованої на Формозу. Ці заяви — коментує преса — характеризують настрої високих американських кол на Далекому Сході, ворожі комуністам і прихильні китайським націоналістам.

● **2,000 важко озброєних** поліціянтів переводили насильне переселення вантажними автами 150 негерських родин із неґерської дільниці Йоганісбурґу, столиці Південно-Африканської Унії, до новоствореного неґерського містечка за кільканадцять миль від столиці. Уряд хоче переселити 35,000 негрів, перевівши відповідний закон про розмежування населення за расистським принципом.

● **Між евакуйованими** з Тачену є 24 національ-китайські вояки, поранені під час минулотижневого налету комуністичних літаків на Тачен. Три жінки породили дітей під час одноденної морської подорожі, а три цивільні особи померли природною смертю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ОДНА ПРОҐАВЛЕНА НАГОДА

Вільні країни світу, зокрема З'єдинені Держави Америки, є справжніми майстрами у проґавлюванні нагод, головно, коли мова про їх відношення до Совєтського Союзу. Розбили вони в 1945-му році Гітлера та його диктатуру, і величезна, хоч обезголовлена, німецька воєнна сила не тільки ставилась до їх розпорядження, але й просилась, щоб використали її для розбиття Гітлерового воєнного спільника, Сталіна та його диктатури. Німецькі армії були б пішли в перші лінії, щоб бити того, хто на спілку з Гітлером пхнув їх у воєнну катастрофу. Весь, здавалося, нормальний світ чекав на те, що альянтські армії скінчать, нарешті, з воєнною загрозою і помаршують далі. Але сталося навпаки. Вони помаршували назад, відступаючи Сталінові величезні, здобуті їхньою кров'ю простори Центральної Европи.

Або — смерть Сталіна. Весь світ, а головно гноблене населення Совєтського Союзу, чекали на цю нагоду, сподіваючись, що вона може принести кінець диктатурі. І була б принесла, якби західній світ бодай пальцем кивнув, щоб цей кінець приготовити. Сталося інакше. Таке саме, було з усуненням та смертю Берії і таке саме повторилось тепер, при „добровільній" резиґнації Маленкова.

У всіх цих випадках, зокрема в цьому останньому, американська дипломатія і преса, у відношенні до підсовєтського населення та сателітів, реагує цілком так, як анекдотичний дядько, що стояв на мості, приглядався, як потопає чоловік, коментував, чи виплиле він, чи ні, і рівночасно дивувався, що „ніхто його не рятує". На пресових конференціях державних діячів, у пресі і радіо повно коментарів на тему: цікаво, що буде? Під знаком такої самої сумнівної мудрости передаються на цю тему і програми „Голосу Америки" та інших радіовисилень, призначені для підсовєтського населення. Ані слова заохоти, ані слова справжньої надії, що могла б скріпити певність поневолених народів і заохотити їх до відповідного становища в критичних для совєтської диктатури нагодах.

Малий виїмок зробив у цьому президент Айзенгавер, виступивши, за кілька годин після резиґнації Маленкова, на телевізії в справі збірки фондів на підтримку приватного „Радіо Вільної Европи". Президент говорив, що, крім власної готовости, американський нарід повинен допомогти скріпити „змагання до волі в сателітних країнах", кажучи, що більшість цих народів зазнала волі в минулому і що вони „потребують нашої постійної приязни та допомоги, щоб вірити в краще майбутнє". Така воля президента Айзенгавера, що свого часу включив у свою програму „політику визволення" відносно поневолених Москвою народів. На жаль, сьогодні, можливо, менше ніж будь-коли можна навести практичних прикладів здійснювання цієї політики, дармащо трапляються такі добрі нагоди.

Був теж один замітний виїмок у пресових коментарях на цю тему. Відомий публіцист і колюмніст нюйоркського „Геральд Трибюн", Дейвід Лоренс, пропонував, щоб Америка і її уряд використали нагоду нового потрясення в Кремлі і зробили поневоленим народам конкретні обіцянки. Америка, пише він, розпоряджає величезною надвишкою продуктів, зокрема сільсько-господарських, постійний брак яких відчувається з новою силою в Совєтах. У цьому відношенні можна сподіватись ще гіршого, коли наступники Маленкова почнуть здійснювати заповіджену політику повороту „від масла до гармат". Чому ж би не запропонувати совєтському урядові, що Америка дасть цю свою величезну надвишку харчів для голодного населення совєтської тюрми народів? Якщо Кремль пропозицію прийме, то поневолені ним народи зроблять з того відповідний висновок, а як не прийме, то теж зроблять, але ці висновки ані в одному, ані в другому випадку не будуть корисні для Кремлю.

Подібну пропозицію видвигала недавно „Свобода" в справі надвишки американського масла. А таких і подібних засобів обіцяної колись республіканською адміністрацією „динамічної визвольної політики" є багато більше. Використання цих засобів, зокрема при відповідних нагодах, бодай частинно і без загрози війни, зактивізувало б американську визвольну політику, скріпило б дух спротиву поневолених народів і йшло б цілком по лінії теперішньої американської політики „миру через силу". Тому направду треба дивуватись, що відповідальні політики у Вашинґтоні проґавлюють такі добрі нагоди, як зміни в Кремлі, для таких добрих цілей, як скріплення визвольних рухів і послаблення комуністичної диктатури та комуністичної загрози.

АМБАСАДОР ДО СЕРЕДУЩОЇ АМЕРИКИ

Проголошена в кінці грудня 1954 р. і розпочата щойно 6-го лютого 1955 р. подорож віце-президента З'єдинених Держав, Ричарда М. Ніксона, до латинських країн Середущої Америки — це справжня політична необхідність. Треба тільки дивуватися, чому ця подорож приходить аж після таких трагічних подій, як замордування президента республіки Панами, наїзд ватаг з Нікараґви на сусідню Костаріку, невдала прокомуністична ребелія в Ґватемалі і загроза зміни положення в інших сусідніх країнах західньої півкулі — коли їх можна було передбачити і хоч частинно їм запобігти.

Американський державний секретар Джан Фостер Доллес, складаючи звіт із своєї праці за 1954 рік, зарахував до своїх успіхів декларацію з Каракасу, з березня м. р. якою потверджено засаду, що можливе встановлення комуністичних режимів у Західній півкулі треба вважати не льокальними подіями, а міжнародною справою. На цій підставі комуністичний уряд ґватемальського президента Арбенза був признаний як небезпечний для Америки, і створена з 21 країни Організація Американських Держав дала в липні минулого року повну підтримку голові повстанчого уряду полковника Карльоса Кастільо, признавши його правним президентом Ґватемалі. Одначе, мабуть тому, що новий президент не дістав обіцяної фінансової допомоги ЗДА, комуністичні недобитки спробували ще раз своїх сил 20 січня, і аж тоді наспіла допомога із ЗДА. За десять днів перед тим, тобто 10 січня, з дозволу тамошнього диктатора зорганізована в Нікараґві сотня повстанців напала на сусідню республіку Костаріку, і була б вибухла там війна, якби Організація Американських Держав не втрутилася в цю справу і не дала допомоги президентові Фіґересові. А замордування 2 січня панамського президента Хозе Ремона виявило „палацову" змову, що її затіяв перший віце-президент, Хозе Рамона Гізадо, давши згоду на вбивство президента.

Оці події насвітлюють хаотичний стан в країнах Середущої Америки положених в сусідстві з'єдинених Держав, і тому наша країна мусить посилати туди спеціяльного амбасадора, яким є найвищий після президента Айзенгавера урядовець, тобто віце-президент.

Громадяни, ознайомлені з засадами закордонної політики, мимохіть поставлять собі питання: яку ж можливість має віце-президент наладнати приязні зв'язки з цілою низкою середньо-американських республік?

Тут треба поглянути на мапу Центральної Америки і зблизька придивитися цим державам. Крім того, треба пригадати, що ці країни, в порівнянні з ЗДА, разом становлять територію, що дорівнює стейтам Нової Англії, Ню Йорку й Пенсилвенії з населенням всього лише понад вісім мільйонів душ.

Одначе мала кількість населення ще не є ознакою слабости цих країн. Головна причина їхньої біди в суспільно-політичному устрої. Всі ці країни — це залишки колишньої еспанської колоніяльної системи. Їхнє населення в засаді індіянське, над яким владу віддавна обняли еспанські аристократи, що, не зважаючи на зміну політичної влади, втримують свою силу над населенням і досі. Клімат у цих країнах тропікальний, а тому природа там буйна і населення не мусить багато працювати для свого існування. Воно не дуже дбає про свої вигоди і не має високих життьових вимог.

При такому положенні невелика кількість освічених людей тримає владу в своїх руках. Із заздрости одних груп до інших вибухає часто боротьба за владу, а з цим приходять і переворотн. З'єдинені Держави, які майже в цілості закуповують продукти цих країн, мають великий вплив на тамошнє господарство, а значить і на добробут. Поки ЗДА мають могутніх ворогів у світі, доти не мають вони спроможности заопікуватися ближче цими країнами, і тому бажають тільки миру серед тамошнього населення. Отже з мировою місією вибрався туди віце-президент Ніксон, а про поступ у його праці почуємо з чергових звідомлень.

ЛОВИ НА ЛЮДЕЙ

Два випадки, які мали місце в столицях европейських держав, а саме у Відні та Парижі, займають сторінки европейської преси.

Мешканці наддунайської столиці з острахом обминають великий понурий будинок з червоною п'ятираменною зіркою, що стоїть біля австрійського парляменту. Тут бо міститься совєтська комендантура. Тут схопили совєтські опричники 15 січня ц. р. головного перекладача віденського маґістрату, д-ра Соколовського. Австрійська публічна опінія і уряд обурені цим зухвалим актом до крайности, тимбільше, що Соколовського заарештовано під час виконування ним урядових обов'язків.

Усі намагання канцлера Рааба та посадника міста Йонаса — не принесли ніякого успіху. Совєти відповіли, що Соколовський (37 років) є совєтським дезертиром, який під час війни втік до німців, а крім того він поповнив воєнні злочини. Як доказ подали большевики акт з 1944 р., який знайдено в президії віденської поліції і в ньому зазначено, що Соколовський — „російський перебіжчик". Але факт, що Соколовський служив у німецькій армії під час війни як перекладач, був відомий большевикам ще 1945 року. Отже дивно, чому вони чекали аж дев'ять років, а щойно тепер заарештували його.

У віденських політичних колах припускають, що долю Соколовського припечатала його подорож з групою австрійських адміністраційних службовців до ЗДА минулого року. Внаслідок цього Совєти запідозріли, що Соколовський, бувши в Америці, зобов'язався шпигувати на користь ЗДА. Це дала зрозуміти совєтська телеграфічна аґенція. Що Совєти обвинувачують Соколовського в шпіонажі, видно і з того, що австрійський канцлер Рааб у своїй промові, в зв'язку з випадком Соколовського, звернувся із закликом до населення не вмішуватись у ніякі шпигунські афери.

Соколовський, уродженець Кракова, після війни набув австрійське громадянство, але большевики іґнорують це і твердять, що він є совєтським громадянином, на підставі факту совєтської окупації частини Польщі в 1939 р. Цей факт викликав паніку серед нових австрійських громадян, що були колись громадянами одної з держав, яка сьогодні опинилась під комуністичною владою, бо виходить, що всі вони — „зрадники родіни". Подібний факт мав місце в Австрії вже в 1947 р., коли большевики заарештували пані Отіллінґер, радника міністерства, силою витягнули вони її з авта, в якому вона їхала разом з міністром Кравляндом. По заарештованій пропав слід, і певне що те саме станеться з Соколовським.

Справа взагалі темна, бо існує теза, що Соколовський був увесь час совєтським шпигуном, видав большевикам австрійський персональний архів, а його арештування — тільки комедія.

Друга подія, яка сталася в Парижі, відмінного характеру, але є виявом відносин у комуністичних державах. До Парижу загостила балетна група з Румунії, що складалася з 26 музик та 74 танцюристів і танцюристок. Один член цієї групи, скрипаль Роска, вирішив покинути румунський „рай" ще тоді, як група була у Відні, але там большевики мають дуже довгі руки, і він закинув цей свій плян. Але і в Парижі побачив Роска, що їхню групу пильно береже на кожному кроці вдень і вночі десяток озброєних службовців румунського міністерства безпеки.

Одної суботи, коли балетна група після вистави засіла в одному готелі до вечері, згаданий скрипаль заявив, що в нього болить шлунок і пішов до своєї кімнати спати. У кімнаті схопив він скрипку і, накинувши на національну румунську ношу плащ, вибіг на вулицю. Допавши таксівки, попросив відвезти його в американський консулят. А що втікач не знав ні французької, ні англійської мови, то портьєр посольства запровадив його до сусіднього бару, думаючи, що цей укостюмований скрипаль хоче в барі грати. В барі теж не зрозумів ніхто, чого він хоче. В розпуці, скрипаль схопив кухонний ніж і вибіг на вулицю. „Кинуся з ножем в руці на першого зустрічного поліциста. Він мене заарештує, а там, на поліції, знайдеться вже перекладач — і я буду врятований", — розраховував втікач. Плян вдався і Роска опинився в поліційному комісаріяті. Та ледве почалися переслухування, як в комісаріяті появились румунські емведисти, які вже перед тим оббігли кілька комісаріятів.

Французька поліція, не зорієнтована ще як слід в ситуації, хотіла була випустити нещасного скрипаля „на волю", але в цей момент він вирвав одному з „визволителів" — емведистів з кишені плаща пістолю і спробував застрелитися. Щойно тоді поліцисти зорієнтувались, в чім справа, і „визволителі" опинилися на вулиці. За кілька днів скрипаль дістав право азилю. (Правда, є й інші версії, з іншими деталями).

Французькі журналісти заінтересувалися цим випадком і старалися за всяку ціну поговорити з членами румунської балетної групи. „Але нам легше було б дістатися до Маленкова, — заявили журналісти, — як до когось з цих носіїв „народно-демократичного" мистецтва".

Вже після згаданого випадку, повідомили кореспонденти німецької та швайцарської преси, що представникам румунського „мистецтва" почало йти „з Петрового дня". Новий інцидент стався тоді, коли один румунський „діпіст", спробував відвідати в готелі диригента оркестри Александра Константінеску. Румунські емведисти схопили цього „діпіста" і так його „привітали", що він опинився в лікарні. Увечері того ж дня „угостили" в подібний спосіб емведисти і одну балетницю, яка хотіла була вийти з готелю. Наступного вечора, під час вистави в театрі, посипалися на оркестру та членів балету з рук румунських „діпістів" гнилі яйця.

Нестор

Роман Степанович

УКРАЇНА ОЧИМА АМЕРИКАНЦЯ

У січні ц. р. появився на книжковому ринку щоденник колишнього голови місії УНРРА в Україні в 1946 р. — Маршалла МекДоффі з його подорожі в грудні 1953 року по СССР:

"The Red Carpet — 10.000 Miles through Russia on a Visa from Khrushchev" by Marshall McDuffie, W. W. Norton & Company, Inc. New York — 1955".

Після смерти Сталіна, МекДоффі, який добре знав Хрущова з перебування в 1946 році на Україні, вислав до Кремлю телеграму, прохаючи Хрущова про дозвіл відвідати СССР. На це він отримав згоду. Його подорож по СССР тривала 65 днів. Він відвідав вісім республік, а зокрема ті місця, які на протязі 20-ти років не були доступні ніякому чужинцеві.

МекДоффі вивіз з СССР понад 900 знімок та 1100 сторінок нотаток, які робив при зустрічі з робітниками, студентами, вчителями й колгоспниками. Це все оминуло совєтську цензуру.

На ст. 126 своєї книжки МекДоффі пише: „Після Кіна, я сам походжав по Києву, по тому українському місті, яке знав досить добре... Найбільш принадливим з усього був Хрещатик, київська головна вулиця, яку німці дощенту були зруйнували. Тепер Хрещатик майже відбудований і має декілька 14-поверхових хмародерів, які підносяться над малими будинками. Найкращу вулицю в СССР — знову відновлено. Пізно вночі, так, як і в Москві, люди радісно прогулюються вулицями, і я знову запримітив, що жінки в Києві гарніші від тих, в Москві... У своїй останній подорожі я охрестив українців „де Тексас оф Рашія", і ніщо не змінило мого погляду на це".

В 12-му розділі МекДоффі описує свою зустріч із знайомими. З перекладачем він прибув на прийняття, яке було уладжене в домі Товариства Культурних Зв'язків України. Там вже очікували його: Сенін, голова одного з міністерств України, який займав цей самий пост ще за Хрущова, Стефаник, другий заступник президента, який був заступником посадника міста Львова в 1946 р.; Рудницький, міністер господарства Української Республіки, та Хомяк, технічний дорадник міністерства харчування, який був головою Українського Бюра УНРРА.

У розмові із своїми „старими друзями" МекДоффі довідався, що колишній посадник міста Львова помер, а Мануїльський, який також йому добре знаний, не міг прибути на прийняття, бо під той час був хворий.

На ст. 145 МекДоффі пригадує: „В той час, як я залишав країну після моєї першої візити, я пішов до українців і сказав, що, якщо Україна має представництво в Об'єднаних Націях і закордонне міністерство, Українське Закордонне Бюро, а не Москва повинно видати мені виїздову візу. Це, я думаю, була перша віза, яку хтось вимагав від тої новоствореної організації. Зрештою вони просьбу мою виконали — і на перщій українській виїздовій візі поставили число 100,000!"

Після прийняття і товариських дискусій (МекДоффі не володіє ані російською, ані українською мовами) зробили спільну знимку, яка вміщена в цій книжці в числі інших знимок, що їх автор привіз з СССР.

На ст. 149 читаємо: „Старий Київ на високих горбах споглядає на Дніпро. Це розкішне, софістичне, приємне місто, що має в собі щось з краси й веселости старого Відня. Лагідне повітря, невловимий український темперамент і довга та горда історія міста — це все служить тому ефектові. Я мушу сказати, що це — найкраще місто Совєтського Союзу. А може я почував себе там більше вдома, як в інших совєтських містах."

У Київському університеті, що його МекДоффі також відвідав, було в той час 6.000 студентів та 600 професорів і викладачів. Ще в 1946 р студенти, які вивчали англійську мову, для вимовної вправи, могли слухати передачі ББС. Тепер це заборонено. Все мовчить і „благоденствує".

В одній із київських церков автор бачив біля 500 вірних, які слухали Служби Божої. Більшість з них — це старші віком жінки.

З Києва МекДоффі виїхав до Запоріжжя, яке він називає „українським Питсбурґом". В 1946 р. він оглядав це місто зруйнованим. Тепер його відбудовано. При тяжкій праці він бачив жінок, яких на кожному заводі є коло 60%. Він зайшов і до туалету, в якому не знайшов ані клаптика паперу. („Чистота совєтська чи московська?"). У сталеварнях він бачив таблиці з продукційними показниками соціялістичного вишиску українського робітника.

МекДоффі відвідав і Дніпрельстан, який допомагали будувати й американські інженери. Головний інженер Дніпрельстану поінформував МекДоффі, що ця найбільша в Европі електрівня продукує 650,000 кіловатів, а нова електрівня в Куйбишеві, будова якої має закінчитися в цьому році, продукуватиме 2.200,000 кіловатів.

Із Запоріжжя МекДоффі виїхав до Харкова, де відвідав 420-акровий тракторний завод, в якому працює 12,000 робітників, з чого половина жінок. Цей завод випускає денно біля 60 тракторів.

В Харкові МекДоффі мав нагоду побачити приміщення МВД, до якого його привели як підозрілого (ст. 176). „Кімната, в яку я вступив, була гола і обшарпана. Стіни не були чищені, мабуть роками. Підлога була затоптана й брудна". Після перевірки документів, його випустили.

Потім він доконче хотів відвідати Полтаву, в якій має бути цвинтар американських вояків, що під час війни стаціонували на полтавському летовищі. Перекладач довідався, що наприкінці 1952 р. тіла американців, на бажання американських військових властей, перевезено до Берліну й передано американцям. Але все ж МекДоффі не зрезиґнував з поїздки.

Дорога з Харкова до Полтави пригадала МекДоффі Кензас восени (ст. 193). „Так далеко, як око могло сягнути, ми бачили рівні врожайні поля і славну чорноземлю України. Вона напевно найбагатіша й найурожайніша в Европі. Вона така чорна, що хочеться взяти її в руки і їсти, або качатися по ній. В Полтаві МекДоффі заглянув у крамниці, в першу чергу споживчі. Але, крім кількох фунтів сала та цибулі, в них нічого не було. Перекладач пояснював, що це тому, що вони відвідали крамниці в пообідній час. Тут він мав нагоду знову познайомитися з рабовласницькою системою СССР.

На ст. 192 МекДоффі згадує, що „гарячі українські націоналісти в Америці переконували мене в листах, що Київ і Харків є першим і другим українським містами, які разом узяті мають 1.700,000 населення". МекДоффі перевіряв це, контролюючи на протязі години рух на головній автостраді. Він пише, що найкраще було б порівняти дорожній рух між Вашинґтоном і Балтимором, американськими містами, тої самої величини.

З Полтави МекДоффі вернувся до Москви, щоб зробити, як він пише на ст. 197, інтерв'ю з Містером Комуністом. Розмова з Хрущовим тривала чотири години. Хрущов цілий час пригадував МекДоффі дружбу з американським народом, але не з його проводом. (ст. 211). „Чи ви пригадуєте — запитував Хрущов, — що американці мали летунську базу в Полтаві на Україні, і в червні місяці 1944 року німецькі літаки заатакували його, і тоді багато американців і росіян померло разом?..."

Після розмови з Хрущовим, МекДоффі негайно покликали й продовжили йому пашпорт.

Кожний, хто читатиме цю цікаву книжку, зверне напевно увагу на такі вислови МекДоффі, як „московітс", „русскі", „рошієн піпел", „рошієн", „Рашія", „Совєт Юньйон". Особам які не визнаються в справах СССР, тяжко розібратися в цих термінах, і вони в теперішньому СССР бачать лише колишню „Рассю", чи „Рошія".

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Мілена Рудницька

КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ — В'ЯЗЕНЬ БОЛЬШЕВИКІВ

(1)

В 1954 році минуло 95 років від народження св. пам. Костя Левицького, одної з провідних постатей довоєнної Галичини, що довгі роки очолював українську політику в Австрії і згодом був головою уряду Західньо-Української Народної Республіки.

За своїх молодих літ Кость Левицький клав підвалини під національно - політичне й економічне відродження Галичини, коли вона була австрійською провінцією. Як посол до галицького сойму й віденського парляменту, як довголітній голова Національно - Демократичної Партії і Української Парляментарної Репрезентації у Відні, він стояв у перших рядах тих, що з галицького народу творили модерну українську націю і промощували українській справі, зокрема в дуже складних часах першої світової війни та в добі будівництва Української Держави в Галичині, шлях у широкий світ европейської політики.

Коли Галичина опинилася в межах версальської Польщі, Кость Левицький тримався осторонь активної політики, але, завдяки своїм колишнім заслугам і своєму досвідові, був і надалі одним з головних авторитетів для українського загалу.

Многогранна діяльність Костя Левицького, як політика й голови економічних установ, як адвоката й автора численних праць на політичні й юридичні теми, і в першу чергу його маркантна постать, що своєю небувалою вітальною силою і винятковою роботящістю, здоровим гумором і укоханням життя, зрештою своєю політичною гнучкістю так дуже подібна до молодшого від нього на 15 років Черчила, врізалася глибокими рисами в пам'ять старшого покоління львов'ян. Але і їм мало відомий останній акт життя покійного сеньйора галицьких політиків, що відігравався по-за мурами московської тюрми.

Коли большевики, на основі пакту, укладеного з гітлерівською Німеччиною, заняли були вперше, у вересні 1939 р., Львів, вони заарештували 80-річного тоді Костя Левицького й вивезли його до Москви. Звільнений з тюрми весною 1941 р., він повернувся до Львова 19-го травня, себто за місяць перед початком совєтсько - німецької війни. Таким чином д-р Кость Левицький належав до тих винятків, що запроторені під час першої большевицької окупації Галичини в глибину Росії, повернулися до Львова перед совєтсько-німецькою війною (другим таким щасливцем був ред. д-р Іван Німчук). Півроку пізніше, 12 листопада 1941 р., д-р Кость Левицький помер у Львові.

Нижче подану розповідь д-ра Костя Левицького про його арешт і сидіння в большевицькій тюрмі, я списала у вересні 1941 р. у Львові. Переді мною за бюрком у своїй канцелярії при вулиці Підвалля ч. 7 сидів надшарпаний переживаннями, але все ще не подоланий життям старець і два вечори оповідав, чого зазнав від большевиків. Оповідав спокійно, систематично, без хвилювання, — немов це не його торкалося. Я нотувала й, зредаґувавши опісля записки, дала зредаґований текст розповідачеві на перегляд. Старалася передати якмога докладно розповідь, стиль і навіть вислови. Отже, поданий тут текст розповіді треба вважати за автентичний документ. Ті, що знали д-ра Костя Левицького особисто, зможуть пізнати в його оповіданні багато рис його характеру. Старий юрист, що думає катеґоріями леґалізму і правопорядку, ніяк не може зрозуміти большевицького світу, побудованого на беззаконності!

Стаття була призначена й увійшла до зредаґованого мною збірника „Західня Україна під большевиками", що вийшов друком у видавництві Юрія Тищенка в Празі 1945 р. і є сьогодні для читача недоступний, бо весь наклад книжки залишився в Празі.

Ось розповідь д-ра Костя Левицького:

— Коли Червона Армія зайняла Львів, зголосилася до представників радянської влади депутація місцевого громадянства під моїм проводом. Депутацію прийняли дуже прихильно генерал Іванов, дивізія якого перша ввійшла до міста, та перший уповноважений для цивільної адміністрації Мищенко. Вони просили переказати населенню, що радвлада прийшла визволяти Західню Україну, і просили підтримати радянський уряд і співпрацювати з ним. Запевнювали, що всякі реформи будуть переводитись тільки поступово і згідно з волею народу. Та найбільше заспокоїла мене заява обох високопоставлених осіб, що совєтська влада не думає притягати когонебудь до відповідальности за його політичне минуле й дотеперішню діяльність.

Дня 24 вересня 1939 р. почув я ці запевнення з уст совєтських достойників, і мушу признатися, що дав їм віру. Бо хоч довго вже живу й по світі ходжу та всякі зміни за мого життя бачив, але досі не трапилося мені, щоб представники армії і уряду якоїсь держави офіціяльну депутацію населення свідомо обдурювали.

Не минуло й тижня від цих урочистих заяв представників совєтської влади, як мене арештували. І, як я пізніше довідався, одною з головних причин мого арештування було саме те, що я на чолі депутації вітав у Львові радвладу.

Дня 30 вересня надвечір прийшло до мого помешкання при вулиці Підвальній сім умундурованих енкаведистів з наїженими багнетами й заявили мені, що мають наказ перевести в мене ревізію. Говорили по-російськи. На моє домагання показали писемні уповноваження. Сказали відчинити велику залізну касу, що стояла в моїй робітні, і забрали з неї гроші. Потім перекинули бюрко. Забрали з нього всі мої записки, зокрема кільканадцять зошитів мого щоденника. Записки з останніх днів, в яких я передавав переживання, відколи до Львова увійшли большевики, прочитали зараз при мені. З них могли бачити, що моє становище до Совєтів не було вороже, навпаки, що я радів упадком Польщі та об'єднанням українських земель і ставився з довір'ям до заяв уряду СССР щодо Західньої України. Прочитавши мої записки, командир сказав, що має наказ забрати мене з собою „для виснення" і що я, певне, зараз вернуся. Але на це „виснення" довелось мені чекати майже 20 місяців...

Вантажним автом завезли мене до будинку при вулиці Льва Сапіги, де колись була австрійська жандармерія, згодом польська поліція, а тоді примістилось там було большевицьке НКВД. Залишили мене в передпокою, і там чекав я кілька годин. Вночі викликали мене і, без жадного пояснення, завели до в'язниці (в задній частині того ж будинку, на першому поверсі, камера ч. 4). Впустили мене до камери, де я застав колишнього президента міста, поляка Островського. Камера мала, призначена на одну особу, без жадної обстанови, навіть без причі і сінника, лише з невеличкою лавкою. Бурмістр Островський хотів був відступити мені цілу лавку, але я не погодився, сказав йому, що в тюрмі мусить бути рівність, — і так ми обидва, поділившись лавкою, куняли до ранку. За мого довгого, 80-річного життя була це моя перша ніч в тюрмі.

Наступного дня дали до нашої камери ще двох в'язнів. Двоє з нас сиділо на лавці, а двоє на долівці, і в таких обставинах просидів я в цій камері три тижні: до 20 жовтня 1939 року. Жадної постелі чи білизни я з собою не взяв, бо ж мене забрали лише „для виснення" і зараз мали пустити. Їсти у в'язниці майже не давали, а моя родина присилати мені харчів з дому не могла, бо нічого про мене не знала. Через ці умови й головно через недостачу свіжого повітря мав я 20 жовтня мозкову атаку, внаслідок чого попав на кілька годин у в'язничний шпиталь. Але про це згодом. Наперед хочу ще розказати про початкове слідство.

Іван Кедрин

ТРУДНОЩІ УКРАЇНСЬКОЇ КРИТИКИ

Вони існували вже в Західній Україні, а ще в більшій мірі існують поза нею. Найбільша трудність полягає в тому, що критик чи рецензент не може сказати повної правди. Він є спутаний щодо свободи вислову і не може писати так, як йому диктують його совість і його переконання, а мусить коритися диктатові аж надто численних „моментів", що домагаються примірювання до них і переформовування правди. Очевидно, можна запускатись в ділянку філософії і вдаватись у міркування, що таке правда і що абсолютної правди — поза релігійними догмами — взагалі нема. У критиці правдою є те, у що він, критик (рецензент) вірить, а тим більшою є вартість тієї суб'єктивної правди, чим більше людей із нею погоджується, дармащо й від цього правила є численні вийнятки, як часто загал не погоджується з критичною оцінкою, яка проте є фахово правильна і дістає потвердження з перспективи часу.

Найслабшою сторінкою українських рецензій (на нові книжки, авторські вечори, театральні прем'єри, мистецькі вистави, концертові виступи, нові фільми) віддавна був їх компліментарний підхід. Хоч проти такого підходу поведено боротьбу й теоретично всі — рецензенти, мистці й публіка — признали його шкідливим, проте цілком зірвати з ним було в „старому краю" і тепер є — надзвичайно трудно. Передусім автори, мистці й виконавці здебільша приймають неґативну оцінку їх твору чи виступу, як персональну образу. Ми є й тут, в Америці, раз-у-раз свідками, коли автор публічно обурюється і ласться на критика-рецензента. Що більше: маємо конкретні приклади, коли мистець, невдоволений критичною оцінкою, що появилась у часописі, чи підходом Редакції до надісланого їй твору, покликується на своє відношення до громадської організації, яка видає часопис, так, наче б часопис був автоматично з о б о в' язаний хвалити мистця, без уваги на переконання редактора й рецензента! Іншими словами, і редакція часопису, що друкує неґативні оцінки, і тим паче автор такої оцінки мусять бути згори приготовані на те, що матимуть масу особистих ворогів з-поміж авторів, мистців і виконавців, які не мають почуття автокритицизму і вважають, що не хвалити їх, це значить — кривдити їх.

Очевидно, українська критика мусить брати під увагу умовини, в яких творяться українські культурні цінності, умовини вийнятково трудні, несприятливі, що вимагають від творців, авторів, мистців і виконавців інколи геройських зусиль і самопосвяти. Ясно, що й критика мусить бути вибачливіша, лагідніша, послуговуватись іншими критеріями, як критерії оцінки культурних вартостей, творених в оранжерійних умовинах. Розвиток культури є тісно пов'язаний з матеріяльним добробутом і тільки вийнятково генії родяться серед пітьми. Українська громада поза Україною — матеріяльно бідна, щонайменше, коли мова про матеріяльну базу для культурної творчости, бідна теж на творців, які не мають відповідного клімату, щоб творити, виступати з своїми творами назверх і жити з своєї мистецької професії. Деякі ділянки українського мистецтва знаходяться теж ще взагалі в піонерському стані, а кожна початкова стадія мусить пахнути примітивом. Очевидно, що було б цілком несправедливо стосувати в таких випадках при оцінці — порівняльного критерія з рівнем і виглядом тих самих родів мистецтва в інших народів. Це все ясне. Але ж з цього не виходить, щоб згори благословити всьому, що появляється на українському літературно - мистецькому ринкові: всім книжковим появам, всім п'єсам і їх поставам, всім концертам і всім виконавцям театральних роль чи концертових продукцій. Бо щойно тоді поняття критики стало б тотожне з безкритичністю, а це дало б поштовх до опростачування культурного життя заливом безвартною мистецькою тарабарщиною. Патріотична тенденція твору перестала теж уже давно бути єдиною приманою для читачів, глядачів чи слухачів. Поруч неї твір мусить мати також інші вартості.

Щоб саме знайти ту посередню лінію — взяти під увагу і важкі умовини для української творчости і конечність підтягати творчість та поборювати аматорський примітивізм із претенсіями на мистецьку назву, саме в цьому полягає найбільша трудність української критики. Генеральне потурання й компліментарне похвалювання є так само шкідливою методою, як злобне критикування й неґування, оперте на особистій несхіті до даної станиці, автора чи мистця або виконавця. Видавці й автори, організатори мистецьких імпрез, керівники культурних станиць, продуценти й виконавці мусять розуміти, що українська публіка має теж мистецькі вимоги, і вони мусять знати, що публічний виступ із маловартним чи безвартним твором стрінеться з публічним осудом. Коли шкоду культурі приносить зловживання безоглядною критикою, яка може інколи вбити добрий почин чи назріваючий талант, то однакову шкоду наносить легковаження собі публіки і її мистецького смаку та претенсія до часопису й критики — підтримувати все без уваги на його вартість. „Добра воля" в мистецтві так само маловартна, як у політиці: вона виправдує особу, але не виправдує її невдачного діла. Можна жалувати й співчувати видавцеві, авторові, мистецькому підприємцеві чи навіть виконавцеві за вложений труд і витрачені кошти. Але ми аж надто часто чуємо: „дозвольте людині, щоб вона бодай відобрала собі гроші, вложені в культурне діло" (книжку, імпрезу, театральну виставу, фільм). Проте мимохіть зринає сумнів: коли твір не приносить чести українській культурі, не має мистецької вартости, не задовольняє українського ринку, то кому була потрібна його поява? Скажете: за ним прийдуть твори кращі! Так, заохота потрібна збоку критики, збоку тієї преси, яка завжди керувалась принципами конструктивізму, — але ж загал читачів має нераз гірку й оправдану претенсію до часопису, що — мовляв — не сказано правди про імпрезу, яка розчарувала публіку.

Оце ті трудноші, що з ними стрічаються редактори, критики й рецензенти. Добре було б, щоб існуючі Літературно-Мистецькі Клюби й подібні їм установи переводили на цю тему дискусії, які виясняли б неодно непорозуміння, що родиться з ненормальної ситуації, в якій перебуває не тільки українська творчість, але й її критика.

ВІСТІ УКК

З ОСТАННІХ ЗАСІДАНЬ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

В місяці січні 1955 року відбулося два засідання Екзекутиви УККА, а саме, 13 січня і 21 січня 1955 р.

На цих засіданнях:

1. Ухвалено проголосити 1955 рік ювілейним роком із приводу 15-літнього існування Українського Конґресового Комітету Америки та видати для відзначення цієї дати окремий ювілейний значок.

Інші подробиці будуть оголошені в пресі та Обіжних Листах.

2. Ухвалено прийняти протекторат над вшануванням пам'яти ген. Чупринки, з приводу 5-ліття його смерти.

3. Ухвалено деякі заходи у зв'язку із VI. Конґресом, зокрема питання щодо запрошення гостей, визначення доповідей, розподілення денного порядку, запрошення членів на Конґрес та виготовлення ю в і л е й н и х значків. Для Конвенційних нарад призначено дні 28, 29 і 30 травня 1955 р.

Бенкет передбачається на суботу 28 травня. Право участи в Конґресі матимуть делеґати тих організацій, що є членами УККА і мають заплачені членські вкладки. Організації, що досі не є членами, можуть голоситися, а якщо будуть прийняті і вплатять членську вкладку за останній рік, отримають запрошення. Кожна членська організація, що має принаймні 20 членів, може вислати одного делеґата, а якщо має понад 100 членів, — тоді двох. Делеґатами можуть бути тільки платники Національного Датку.

4. Екзекутива з великим вдоволенням прийняла до відома інформації Голови УККА, проф. Л. Е. Добрянського, про виступ високих Достойників Українських Ц е р к о в А м е р и к и — Високопреосвященішого Іоана, Митрополита Української Православної Церкви та Протоігумена о. Миколи Когута, ЧСВВ Української Католицької Церкви.

Взято до відома теж дальші інформації:

— про висилку листів до всіх сенаторів та конґресменів, з інформаціями про 22 січня, як День Державної Самостійности та Соборности України;

— про співпрацю української редакції „Голосу Америки", яка передала молитви обох Церковних Достойників на Україну;

— про заплановані виступи в телевізії у Вашинґтоні, в яких візьмуть участь, між іншим, конґресмен Меден, Керстен та проф. Керекеш;

— про дальші заходи членів Комісії для розслідження комуністичної аґресії (перед тим голова конґресмен Керстен), щоби Комісія дістала мандат діяти й даналі та збирати відповідний матеріял з інших областей;

— про плян праці Інституту для Вивчення Комуністичної Аґресії, що його засновано при Джорджтавн Університеті у Вашинґтоні;

— про причини, з яких Комісія Керстена мусіла обмежитися при виданні публікацій свідчень;

— про участь на зборах Асамблеї Поневолених Народів Европи, на яких були промовцями бувш. і теперішн. конґресмен Керстен і Фіґен. (В Асамблеї є репрезентовані еміґрантські групи трьох балтійських і 6 сателітних народів). Обидва американські достойники виступили з гострими докорами на адресу Президії цієї Асамблеї, чому українці та білорусини, що їх країни були першими поневолені, не є прийняті до цього Зібрання і чому не беруть участи в цих зборах, та чому Асамблея не хоче використати голоси цих двох народів, що їх краї належать до Об'єднаних Націй, себто українців та білорусинів. Підносилось питання і про те, що ця Асамблея, яку називають Малим Об'єднанням Націй, не приймає до своїх рядів українців та білорусинів, а в той саме час Комісія Сенатська, що її очолював сенатор Вайлі, пропонувала виключення України і Білоруси з Об'єднаних Націй.

5. Ухвалено розіслати листи в справі Національного Датку для УНФонду і ще раз пригадати обов'язок тим громадянам, що з будь-яких причин досі датку за 1954 рік не зложили. До листів буде долучено інформаційний матеріял про українську справу, англійською мовою, з проханням, щоби його було роздано американцям.

У зв'язку з тим обмірковувано певні збіркові проблеми, щоб вдоволити побажання всіх громадян - платників Національного Датку. Як відомо, громадяни надсилають в цій справі багато листів до Українського Конґресового Комітету. В листах одні висловлюють побажання, щоби засоби У. Н. Фонду використовувати виключно для фінансування праці УККА; інші, — щоби з У. Н. Фонду уділяти дотації також іншим загально - національним установам, а, знова, інші гостро протестують і жадають, щоби з УНФонду таких дотацій не уділяти. В справі проєкту, що його Екзекутива в заcаді прийняла, доручено правникам з'ясувати певні питання юридичного характеру і подати свої зауваження.

Для підсилення збіркової акції, ухвалено видати репродукції чотирьох картин українських мистців для розсилки їх разом з листами УНФонду в наступному діловому році 1955.

6. Ухвалено видати комунікат в справі подвійного святкування 22 Січня і доручено зажадати від дотичних організацій в Ню Йорку і Дітройті вияснення, що було ними зроблено в інтересі спільного відзначення 22 Січня — дня Державної Самостійности і Соборности України і чому дійшло до подвійних святкувань?

Матеріял розгляне Організаційна Комісія і подасть проєкт відповідного комунікату Українського К о н ґ р е сового Комітету.

7. Доручено зажадати від Відділу УККА в Гартфорді вияснення причини, чому новий губернатор відмовив видати Проклямацію Дня Української Незалежности в стейті Конектикат, хоча така проклямація попереднім губернатором була забезпечена.

8. Прийнято внесок КУК, щоби відсунути наради Пан-Американської Конференції (мали відбутися кінцем січня місяця 1955 року) і рішено запропонувати, щоби ці наради відбути в Торонті в днях 5 і 6. березня 1955 року.

9. Обмірковано справу заснування Американського Товариства Прихильників Вільної України. Ухвалено певні проєкти Організаційної Комісії та доручено скликати нараду Статутової Комісії.

10. Ухвалено не припиняти видання „Українського Бюлетеню" в англійській мові, але видавати його й надалі. Редакторові В. Душникові дозволено відпустку до кінця місяця червня біжучого року, а його заступником затверджено Фелікса Д у ш н и к а, довголітнього співробітника „Бюлетеню". Доручено Комісії Публікації зазначити дефекти „Бюлетеню" та рекомендувати способи його поліпшення.

11. Ухвалено уділити допомогу для організації виставки картин українських мистців в Парижі, в сумі $150.00.

12. Розгляд скарг деяких українських установ в справах національно - громадського характеру відложено.

Український Конґресовий Комітет.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вашинґтон, Д. К.

Свято Державности і Соборности

Заходами Об'єднання Українців Вашинґтону, під проводом д-ра О. Антоновича, в неділю, дня 30 січня, ц. р., відбулася святочна академія в річницю проголошення Української Державности. Святочно прибрана заля готелю „Віллард" наповнилася вщерть місцевим та околичним українським населенням, яке зібралося, щоб своєю присутністю доказати ще раз світові, що річниця проголошення Української Державности живе в серцях кожного українця.

Після офіційного відкриття Свята та після відспівання американського гимну, мґр. М. Кушнір виголосив вичерпуючу доповідь про ідеологічний розвиток українського народу, його завдання та майбутнє.

Професор д-р Лев Добрянський виголосив промову в англійській мові. Він висловив надію, що прийде час, коли український прапор повівати буде на вільних землях, тепер ще приневоленої України. Д-р Добрянський звернув окрему увагу на праці і заслуги Комітету Керстена та Українського Конґресового Комітету, що працюють в напрямі до правдивого й кращого поняття про Україну серед американців. Завдяки цій праці, справа України стає щораз більше актуальною й пекучою для американського народу. Нещодавно, в річницю Української Державности та вперше в історії існування американського Конґресу, наші церковні достойники проводили молитву та промовляли до американських законодавців в часі сесії. Це є лишень доказ того, що форум, де кується доля всього світу, бачить потребу признати місце України у сім'ї вільних народів. Праці Комітету Керстена та УКК знаходять широкий відгомін і серед ворогів. Від давна ведеться полемічна боротьба на терені Вашинґтону, та й в кожному закутку світу, з тими, що так дуже бояться почути правду про Україну, але правда перемагає. Щораз то більше державних мужів Америки починає пізнавати брехню; щораз то більше приятелів здобуває Україна. Тісний зв'язок д-ра Добрянського та других наших провідних діячів з американськими послами та сенаторами причиниться до остаточного розвалу ідеології, яку ширять наші вороги серед вільного світу. Праці п. Керстена, Е. О'Коннора, адмірала Менца, посла Фіґена, посла А. Смита та інших американців, праці УКК і праці чисельних українських організацій, напевно принесуть нам бажаний плід.

Артистична частина свята складалася з сольоспіву п. Г. Шерей і п. В. Задорецької-Леджер, деклямації п. І. Пошивайло та виступів мішаного хору Об'єднання Українців Америки під керівництвом п. Ю. Філіпова. Академію закінчено відспіванням українського національного гимну.

М. В. Г.

Велланд, Онт.

Нові надії.

Дня 30 січня 1955 відбулися річні збори місцевого 461 Від. УНС, у Велланд, Онт. Це вперше в історії місцевого відділу відбулися річні збори при так численній участи членів і це дає добрі надії, що при Божій допомозі нова управа в повному складі поведе добру працю не тільки для побільшення нашого відділу, але і на культурно-освітньому полі.

До нової управи були обрані: п. І. Федонь, предсідник; п. В. Сеньків, містопредсідник; п. Г. Демедюк, секретар; пані Зофія Романів, касієр; п. Глинка, член управи. До контрольної комісії ввійшли п. М. Шнурко, пані Анна Гуральчук і п. П. Жук.

До комітету відвідування хворих добровільно зголосилися пані З. Романів, пані Червоногородська, пані К. Курчак і п. В. Плакида.

Зі звітів уступаючої управи довідуємося, що від. має 58 дорослих членів і 57 у молодечому департаменті. Ще є повне поле до приєднання нових членів. Предсідником зборів був п. Федак, секретарював п. В. Плакида.

Слід зазначити, що це в перше в історії відділу жінка ввійшла до управи відділу, а це вже дає надії на успіх в нашому відділі.

С. З.

Ютика, Н. Й.

Молодь при праці.

Багато ютицької молоді, з волі чи не волі, покинуло рідні українські оселі або міста, йдучи у вир бурхливого життя без матірньої і батьківської опіки. Вона загартувалася на примусових роботах в Німеччині чи обмалилася в фронтових боях димами і тепер без вагань вміє пробивати собі шлях в майбутнє. Тут вона зорганізувалася в Спілку Української Молоді Америки, і зараз приступила до праці на всіх відтинках громадського життя, щедро жертвує на національні і харитативні цілі, а також вплачує датки до Народного Фонду УККА.

Майже всі сумівці є членами відділу 484 УНСоюзу, а управа відділу в біжучому році складається виключно із сумівців.

Ютицькі сумівці поступово плянують виховно - культурну працю, додержуються всіх українських традицій, звичаїв і обичаїв, таких, які запам'ятали ще дітьми в рідному краю. Ми вже були свідками кількох сумівських імпрез, які вийшли бездоганно.

Остання вистава „Вертеп" вийшла чи не найбільш успішно, бо поставлено її аж тричі, в Литл Фолс, в Українсько-Католицькій та в Українсько-Православній парафіях в Ютиці.

У п'єсі „Вертеп" не виконували ролі професійні артисти. Вони були виконані тими ж самими дітьми, які бувало, виступали в тих самих ролях, в рідних сторонах ще перед другою світовою війною. Виконавці „Вертепу" принесли через тисячі миль ту саму традицію, ба навіть ту ж саму мову при тому й подих солом'яних стріх до привітної, н о в о п р и браної батьківщини. Тож і не диво, коли старі „ґвардисти" так одушевлено сприймали виконавців із сльозами на очах.

На черзі ютицькі сумівці підготовляють рівнобіжно дві п'єси, але вже при допомозі досвідченої людини. Рівночасно розпочато організувати оркестру, яка напевно буде мати чималий успіх в майбутньому.

Особливу увагу повинно звернути старше ютицьке громадянство на молодь, не на словах як до цього часу, а на ділі, бо молодь це найбільший скарб нації.

В. Запаранок.

ХРОНІКА БОСТОНУ, МАСС.

Минула Хроніка Бостону, в „Свободі" від 13-го жовтня 1954 року, була першою вісткою на шляху поступу церковного і громадського українського життя на терені нашої громади. Цей поступ, на ґрунті толеранції і любови, не дивлячись на ще деякі перешкоди, міцніє і шириться. Першим і найбільш р а д і с н и м фактом, сталося повне об'єднання двох Православних Церков, Святої Тройці і Святого Миколая, в єдину Парафію УПЦ в Бостоні, під новою назвою — Святого Андрія Первозванного, в ім'я якого, з початком весни розпочнеться будова величавої Церкви Святого Андрія, біля Форест Гілл, за проєктом українського архітекта Ю. Кодака. Головний тягар праці й ініціятиву в побудові церкви веде молодь, на чолі з п. інж. А. Пружинським.

Другим досягненням в Бостоні, є куплена новоприбулими Українська Греко - Католицька Церква Святого Юра, яка перебуває в стані оновлення, чекаючи від Дієцезії на священика. Закінчення будови Української Католицької Церкви в Джемейка Плейн — буде третім досягненням.

Різдвяна Коляда

Як і на минуле латинське Різдво, хори обох українських Церков, Православної і Католицької, виступали зі співом колядок в бостонському парку біля Стейтового Будинку. На наші Різдвяні Свята мабуть найбільш було в Бостоні й околиці колядників. Головні з них, по кілька груп, колядували на будову та купівлю Церков, СУМА на Визвольний Фонд, а Відділ УККА — для залишених в Европі — на листи ЗУАДК. Рідко кого з українців не відвідали колядники, а в деяких були по 3-4 групи. Всі радо приймали колядників і дякували за звеличання Господа та вітання господарів дому. Відчувалась загальна християнська любов та моральне піднесення.

Маланчин Вечір-Зустріч Нового Року

Як одна група, підготувались та зійшлися українці м. Бостону традиційно перевести Маланчин вечір, та зустріти Новий Рік, в день і час, коли це припадає по нашій вірі та народнім звичаям. Було це в четвер ввечері 31-го грудня по старому стилі, що є 13-го січня за новим стилем, в гарній залі Рітц Плаза. Організатором цієї братньої соборної і традиційної зустрічі був Відділ УККА в Бостоні. Не дивлячись на тверді життєві обставини, бо це відбувалося в звичайний, робочий день, — ввечері рійшлися українці всіх віровизнань та ідеологічних переконань. Радісне було і те, що переважаюча більшість, була молодь. Господарем вечора був Голова Відд. УККА п. О. Мельниченко, який і привітав всіх зібраних, згадавши традиції минулого, кровний зв'язок з Україною, рідними та близькими там, і закінчивши словами Б. Лепкого: „Гей Краю мій, не знаєш ти, як тужно за тобою!" Вечерю приготовану українськими жінками, благословив мітрат о. В. Каськів. Після молитви, як несподіванка для всіх, відчиняються двері і звінкий голос п. Е. Безкровної (Маланчиного поводаря) „Дозвольте щедрувати?" „Просимо-просимо;" — лунає відповідь і в залю заходить група щедрівників з Маланкою (ролю якої виконувала Марія Дутка) та Василем (Степан Грінченко). Перший раз на терені Бостону чули Маланчину щедрівку, яку так гарно заспівали щедрівники, а звінкі голоси пань: Безкровної, Музики, Барчиної, Фостунової та баритони хлопців — надавали мелодійности. Щедрівка починалась так: „Ой, у вчора із вечора, пасла Маланка два качора", а кінчалась, „Нашій Маланці не зза плата, пару калачів, горілки кварта". Господар вечора іменем усіх подякував, передавши, як плату, два калачі та „кварту горілки" і запросив Маланку, Василя та всіх щедрівників сідати за стіл і разом вечеряти. По вечері були різні забави, якими проводив конференсьє, студент п. В. Стен. Несподіванкою були теж таємничо підготовані подарунки, що їх роздали заступник голови Відділу УККА п. С. Слюдарчук та п. Е. Безкровна. Перший подарунок, був для господаря вечора — голови Відділу УККА: скляна каса, замкнена замком з написом — „Збирати та міцно хоронити кошти УНФонду". Інші одержали, відповідно їх праці в громаді. Забава була весела, якій пригравала музика під керівництвом п. М. Калиничева. Коли вибила 12-та година і почався Новий Рік, всі випили по чарці та по-братньому привітались, і побажали собі в Новому Році нових досягнень. Коли прийшов час розходитись, багато учасників просили продовжити забаву.

Свято Незалежности і Соборности України

Як і завжди, українське громадянство м. Бостону і околиці, під проводом Відділу УККА та з участю всіх українських організацій, в неділю 23-го січня 1955 р. величаво відсвяткувало Роковини Державної Незалежности і Соборности України. Свято пройшло на високому моральному і політичному рівні. Американський гимн відспівав хор УПЦ Св. Андрія, під керівництвом п. Т. Пащака. Свято започатковано благословенням мітрата о. В. Каськова й прочитаною молитвою протоієреєм о. І. Данилевичем, тією молитвою, яку промовлено Високопреосвященнішим Іваном Теодоровичем — Митрополитом УПЦ в ЗДА в Конґресі ЗДА. Від імени УККА п. О. Мельниченко привітав духовенство, гостей та всіх присутніх, коротко нагадав про значення Актів 22-го Січня та прочитав Відозву УККА з приводу Роковин 22 Січня — Державної Незалежности і Соборности України. Також прочитав вітальну телеграму від Голови Американського Латвійського Комітету, д-ра А. Грунупса. З святочною промовою в англійській мові виступила гол. радна УНС, адв. А. Чопик, яка яскраво нагадала історію та ті обставини, що довели до актів 22 січня 1918 та 1919 років. Змістовну доповідь в українській мові виголосив голова Філії ОДУМА, студент В. Стен. „Учасник визвольних змагань — майор війська УНР п. В. Гаврилець, поділився споминами визвольної боротьби та закликав шанувати ідею української державности і соборности та допомагати визвольній боротьбі в ім'я ідеалів 22-го січня. Від американців вірменського походження промовляв редактор „Гайренік" п. Д. Мандаліан. У своїй палкій промові, він привітав боротьбу українського народу за свою незалежність та з обуренням говорив проти поневолювача, московсько - червоного і білого імперіялізму, і закликав до більшої співпраці всіх поневолених народів. Декларації в англійській мові прочитала адв. п. А. Чопик, а в українській мові заст. голови Відділу УККА п. С. Слюдарчук, які, через піднесення рук присутніми, були ухвалені одноголосно та вислані до сенаторів, конґресменів та уряду ЗДА і преси.

В художній частині виступали: М. Франківський (продеклямував — „Братам з-над Дніпра"), сестри І. і А. Данилевич (відспівали дует „В горах грім гуде" та „Стоїть гора висока", при акомпаніяменті — мами А. Данилевич).

Маленька Галина Баранник гарно деклямувала „Батьківщина" — Діма, п. П. Струж при акомпаніяменті п. Ю. Кохановської, своїм гарним голосом заспівав: „Зірвалася хуртовина" та „Дивлюсь я на небо", О. Телюк, М. Франківський та П. Час — відтанцювали „Гуцулку", О. Телюк та М. Франківський відтанцювали — „Подільський козачок". В. Стен продеклямував (Дума) „Проголошення Української Народної Республіки", Ю. Кохановська на піяно виконала сольо з музики комп. Бортнянського. На закінчення програми, 4-річна донечка, якій акомпаніював сам батько П. Струж, мило та гарно заспівала „Віють вітри, віють буйні". Оплесками нагороджували присутні всіх артистів, а особливо діточок, бо радісно було всій громаді за свою молодь, та пошана батькам, що виховують таких діточок. За згодою громади зібрано 43.00 дол. на допомогу інвалідам збройної боротьби. В кінцевому слові 2-ий заступник голови Відділу УККА, п. В. Бачинський, ще раз подякував всім присутнім та виконавцям з художній частині і закликав до ще більшої консолідованої громадської праці та збільшення УНФонду. Свято закінчилось відспіванням українського національного гимну.

Крути

29-го січня 1955 р. в церковній залі 152-154 Тилер вул в Бостоні відбулася Академія пам'яті Героїв Крут. Академія була влаштована осередками СУМА, ОДУМ-у та Студентського Гуртка. Академію відкрив голова ОДУМ-у — студент В. Стен коротким вступним словом, а реферат прочитав член СУМА — студент О. Шудлук. Крім молоді, на залі сиділи і старші ветерани визвольної боротьби тих часів.

Співпраця з Інтернаціональним Інститутом

Крім внутрішньої громадської праці, українська громада Бостону співпрацює і репрезентує свою національність при Інтернаціональному Інституті Бостону. По виступах Капелі Бандуристів та оперети Драматичного Гуртка „Наталка Полтавка" і окремих виступів, 19 і 20-го листопада 1954 р., відбувся „ Олд Ворлд Маркет", на якому українська група виставила найкращі мистецькі речі. Три столи були заставлені: альбомами, тарілками, касетками, рамками, портретами, іконами, хрестами та ін. В новинах на телевізії 19 листопада найдовше показували українські речі. Найбільший магазин Бостону „Джордан Марш", закупив українські мистецькі тарілки та альбоми. 4-го лютого 1955 року відбувся в готелі Статлер, Інтернаціональний Баль, на якому українська група теж гідно себе репрезентувала. Український стіл, яким завідувала п. Е. Безкровна, був одним з найкращих, а виступ української групи танцюристів, під керівництвом п. Г. Гриценка, мав найкращі оцінки. Так українська громада Бостону помало, але консолідовано йде по шляху поступу вперед і вперед у всіх ділянках життя. Щасти, Боже!

О. Мельниченко

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

На понеділок 14-го скликано Раду Безпеки

Об'єднані Нації. — На понеділок 14-го лютого скликано Раду Безпеки, яка має радити над дальшою долею резолюції Нової Зеляндії про спільну з комуністичним Китаєм нараду у справі перемир'я в протоці Формози. Тому, що комуністичний Китай відкинув запрошення Ради Безпеки, поставивши вимогу, щоб спершу викинути з Ради Безпеки національний Китай, резолюція Нової Зеляндії стала безпредметова. За коментарями преси, дальший хід подій на Раді Безпеки залежатиме від того, що скаже совєтський делеґат Соболєв. Він дістав мабуть інструкції з Москви — наполягати, щоб Рада Безпеки перейшла до розгляду совєтської резолюції — осудити ЗДА за їх „агресію" проти китайської території — Формози.

У січні продано товарів на 13 більйонів долярів

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє на основі зібраних відомостей, що в січні цього року роздрібні торговці продали товарів на суму 13,300,000,000 долярів, — на 10 відсотків більше як в січні 1954 року. Ці дані зібрало Статистичне Бюро з допомогою 1,800 компаній роздзібних торгівців, які ведуть 37,000 крамниць. Збільшення продажу товарів видно майже в усіх галузях торгівлі. І так, харчові крамниці разом із ресторанами, продали в січні продуктів на суму 3,412,000,000 долярів, а в січні 1954 року — 3,357,000,000 долярів. Департаментові крамниці в січні 1955 року продали товарів на 669,000,000 долярів, а в тому самому місяці 1954 року на — 624,000,000. Усе це свідчить про те, що економіка ЗДА зростає.

59 послів чужинецького походження в бразилійському парляменті

Бразилійська аґенція „Мерідіональ" подає: нова Федеральна Палата Депутатів, відкриття якої відбулося 31 січня, начислює 326 послів, з того 59 мають імена чужинецького походження. Їх склад такий: 20 італійців, 10 німців, 7 сирійців, 7 жидів, 4 французи, 3 еспанці, 3 англійці, 2 поляки, 1 українець, 1 голляндець і 1 японець.

До цієї інформації слід додати, що поправді має бути 1 поляк, а 2 українці. Одного з цих останніх (Антона Бабія) певно помилково зачислено до „поляків".

Урядові кола з вдоволенням прийняли вістку про пб'єднання АФП та КІО

Вашингтон. — Урядові кола в Вашингтоні з вдоволенням прийняли вістку про об'єднання двох найбільших робітничих організацій — Американської Федерації Праці та Конґресу Індустріяльних Організацій. Але секретар праці Джеймс П. Мічелл відмовився зайняти становище в цій справі, так само відмовилися скласти коментарі про це об'єднання представники підприємців. Демократичний сенатор Лістер Гілл заявив: „Це добре для членів обох спілок, добре для управ відносин між робітниками і підприємцями і добре для держави". Однак, республіканський конґресмен Ралф В. Ґвінн, член Конґресової Комісії Виховання і Праці, заявив: „Я не вірю, щоб ми мали доказ на те, що велика сконцентрована сила якоїнебудь групи, особливо політичної групи, є добра. А ще в додатку тоді, коли ця група призначена на те, щоб виконувати монополістичну силу і примус". Сенатор Лімен ґратулював обом організаціям.' „Я гадаю, — сказав він, — що це велика річ. Я був за це об'єднання від довшого часу. Я щасливий, що до нього дійшло". Те саме заявив і сенатор Ірвінґ М. Айвс. Голова Об'єднаних Вуглекопів Джан Л. Луїс не зайняв ніякого становища до об'єднання АФП і КІО. Він хотів об'єднати весь робітничий рух, і тепер почуває себе осамітненим, коли це об'єднання сталося без його участи.

ПІДТРИМУЮТЬ ЗАКОРДОННУ ЕКОНОМІЧНУ ПРОГРАМУ АЙЗЕНГАВЕРА

Вашингтон. — Урядові й приватні економісти заявили перед Спільною Конґресовою Економічною Комісією, що закордонна економічна програма Айзенгавера є основою для безпеки вільного світу. Приватний економіст і бувший асистент державного секретаря Віллард Л. Торп заявив, що треба було б ще більше обнизити митні тарифи на закордонні товари. Експерти у справах закордонної торгівлі, Натанаїл Новлес, сказав, що „безпека вільного світу вимагає, щоб ЗДА започаткували торгівлю з іншими державами, яка дала б потрібну економічну силу всім". Заступник державного секретаря Торстен В. Каліджарві, сказав, що уряд не повинен втручатися до можливого вільного ринку, але повинен дбати про створення таких можливостей, при яких торгівля могла б успішно розвиватися. Проєкт знижки митних тариф передбачає зменшення на 15 відсотків тариф впродовж трьох років. Демократи передбачають, що президентів проєкт не матиме перешкод в Конґресі і буде прийнятий без значних змін.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річні збори дня 27 січня не відбулись з причини недужого секретаря, а такі річні збори відбудуться в середу, 16-го лютого, в год. 7.30 вечором, в УНДомі при Фліт вул. Проситься тих членів, котрі не заплатили своїх вкладок за січень, щоб їх вирівняли на цих зборах та не затягали довгу. — За Уряд: П. Костик, предс.; І. Патуляк, касир; В. Кушнір, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії, відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го лютого, по 3-ій і 4-ій Сл. Божій, в церковній залі св. Ап. Петра й Павла. Взивається все членство вплачувати свої вкладки, щоб оминути суспенди. Кожну зміну адреси прошу повідомити секретаря. — А. Купер, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Річні збори Пластового Відділу, 472, відбудуться в неділю, 20. лютого, в год. 10-ій рано, в Пластовій Домівці. На порядку нарад звіти за минулий рік, вибір нового уряду і намічення пляну праці. — Д-р Р. Крупка, гол.; А. Артимович, кас.; Т. Ліськевич, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — 114 відділ ім. св. Володимира, повідомляє, що річні збори відбудуться 19. лютого о 7-ій год. веч., в приміщенні Відділу при церкві св. Володимира, 2238 W. Cortez St. Управа відділу просить усіх членів прийти на збори без опізнення. — Н. Ткачук, гол.; В. Бережак, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Б-ва св. о. Николая, відд. 5, відбудуться в суботу, 19. лютого, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 вул. Просимо всіх своїх членів прибути на збори, є дуже важні справи до рішення. Проситься всіх членів прибути і вирівняти свій довг. Також проситься всіх українців, щоб вписували своїх дітей до У. Н. Союзу. — М. Лнвицький, предс.; Т. Василик, кас., П. Барнич, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя, відд. 270, відбудуться в неділю, 20. лютого, о год. 3-ій попол., в У. Н. Домі. Проситься довгуючих членів прибути на збори і вирівняти свої залеглости до Б-ва. — Уряд.

БОФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая, відд. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 20-го лютого, в церковній залі при Філмор і Онейда вул., зараз по спів. Сл. Божій. Проситься все членство бути на зборах. Крім того урядники полагоджують справи і в 4-ту неділю в згаданий час і залі. Просимо все членство виконувати свої обов'язки плачення вкладок, а члени, які були суспендовані, просимо вирівняти залеглости, щоб можна прийняти наново. — І. Була, гол.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, відд. 83, повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, о год. 1-ій попол., в домі Т-ва Горожан, 847 Н. Френклин вул. Проситься членів прибути. Члени, які платять річно, щоби прибули на час і заплатили свої річні вкладки. Секретар має ще пару Календарів, хто хотів би мати Календар можна одержати в секретаря тільки за одного доляра. — С. Чорномаз, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Т-во ім. І. Франка, від. 271, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, о год. 2-ій попол., в залі на Лакавана Еве. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглості. Подається до відома, що на річних зборах 16. січня вибрано новий уряд на 1955 р: Г. Левуш, предс.; П. Німець, заст.; І. Чопко, секр.; М. Смолинський, заст.; П. Романишин, кас.; П. Витрва, заст.; контр. комісія: В. Шабатура ст., І. Гордійчук, В. Сулима; надз. хворих: В. Шабатура мол., А. Телюк, М. Довжицький.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Т-во Укр. Січ, відд. 170, повідомляє, що на річних зборах 16. січня вибрано новий уряд на 1955, а то: В. Годевич, предс.; П. Вох, кас.; І. Грабар, секр. Повідомляється, що збори відбудуться 20. лютого о 6. год. веч. в У.Н. Домі, 183 Fleet St. Проситься довгуючих членів прийти вирівняти свої вкладки, щоб не потреба суспендувати.

СТ. КЕТРІНС, ОНТ. — Т-во ім. І. Франка, відд. 427, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в неділю, 20. лютого, о год. 2. попол., в домі У.Н.О. при 177 Ніяґара вул. Проситься всіх членів численно прибути та вислухати звітів урядників і контр. комісії. Також буде вибір урядників на 1955 рік. — Уряд.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во ім. А.Бончевського, відд. 10, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 20. лютого, зараз по першій Сл. Божій, в парафіяльній залі. Проситься всіх членів прийти на збори; довгуючих проситься вирівняти свій довг, щоб не бути суспендованим. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.-кас.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Посмертні Згадки

СЕМЕН СІКОРА, член Українського Допомогового Т-ва „Дністер", відд. 361 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 9. лютого 1955 р. Покійний народився в 1898 р. в селі Германів, Львівського пов., Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, доньку Ольгу, внуків Мирослава, Романа і Павла та сестру Софію. Похорон відбудеться в понеділок, 14-го лютого, о год. 10 рано з похорон. заведення П. Яреми в Ню Йорку. — В. И. П.!

Уряд „Дністра".

ТЕКЛЯ БОЧКО, членка відд. 310 У. Н. Союзу в Брукліні, Н. Й., померла 2-го січня 1955 р. в 38 році життя. Покійна родилася в Брукліні з дому Рибак. Оставила в смутку чоловіка Олексу і троє дітей. — В. Їй П.!

Секретар.

ПЕТРО МАЛІНОВСЬКИЙ, член 151 відд. У. Н. Союзу в Алентавн, Па., помер 31. грудня 1954 р., проживши 38 років. Полишив дружину Анну і одну дочку Доннію. Похорон відбувся 4. січня 1955 р. при участи рідні, членів і знайомих з погреб. заведення до укр. прав. церкви Преч. Діви Марії, а відтак на цвинтар у Фулертон, Па. — В. И. П.!

Анна Пипюк, секр.

ВАСИЛЬ ШВЕЦЬ, член Б-ва св. Арх. Михаїла, відд. 243 у Вест Пулман, Ілл., помер 28. січня 1955 р. Покійний народився в с. Криве, пов. Радехів, Зах. Україна. Полишив у смутку сина Дена і дві дочки Юлію і Анну і три внуки, дві сестри. Похорон відбувся 1. лютого з погреб. заведення до церкви, а відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В.И.П.!

Л. Білик, секр.

ТАРЗАН, ч. 3414. Смілиний рух.

Ще не встиг завмерти голос вартового, як мавполюдина вдарила з усією лютістю, що була в її розпорядженні.

Вартовий упав на землю, Тарзан здер із нього одежу і вдягнув на себе,

Це була велика фігура пірата, яка сміливо ввійшла в освічену велику залю. Бандити зовсім не знали, що це був сам Тарзан!